

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10CoCsp/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8621201942
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8621201942.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a sudcov JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Mariany Hirkovej v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. D. XXX/XX, XXX XX E., zastúpeného: JUDr. Daniel Tarbaj, advokát, so sídlom Zámocká 525/28, 091 01 Stropkov, IČO: 53450345, proti žalovanému: O2 Slovakia, s.r.o., so sídlom Einsteinova 24, 851 01 Bratislava – mestská časť Petržalka, IČO: 47 259 116, zastúpený: A.K.F. Legal, s. r. o., so sídlom Čulenova 5, 811 09 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO: 47 236 400, o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky a o primerané finančné zadostučinenie vo výške 300,- eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov, č. k. SK-1Csp/106/2021-92 zo dňa 14.11.2022, v spojení s opravným uznesením, č. k. SK-1Csp/106/2021-129 zo dňa 7.6.2023, a o návrhu žalovaného na prerušenie konania, takto jednohlasne

rozhodol:

Návrh žalovaného na prerušenie konania zamieťa.

Potvrdzuje rozsudok v jeho napadnutej vyhovujúcej časti a výroku o náhrade trov konania.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozhodol takto:

„I. Určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o poskytovaní verejných služieb č. F. zo dňa 13.05.2016, v časti 9. Spoločné ustanovenia, bod 4., uzatvorená medzi žalobcom a žalovanou, v znení: „Zmluvné strany sa v zmysle § 262 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) dohodli, že (i) Zmluva a (ii) vzťahy, ktoré vznikli na základe Zmluvy, a ktoré nie sú výslovne upravené, sa spravujú Obchodným zákonníkom okrem práv a povinností výslovne upravených Zákonom.“ je neprijateľná.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 50 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

III. V prevyšujúcej časti žalobu zamieťa.

IV. Žalobca má nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.“

2. Opravným uznesením súd prvej inštancie rozhodol takto:

„I. Opravuje zápisnicu z pojednávania vykonaného Okresným súdom Svidník dňa 14.11.2022 vo veci vedenej pod sp. zn. 1Csp/106/2021, v časti vyhláseného rozsudku, ktorým súd rozhodol vo veci, a to vo výroku IV. tak, že správne znie:

Žalobca má nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

II. Opravuje IV. výrok písomného a elektronického vyhotovenia rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 1Csp/106/2021-92 zo dňa 14.11.2022 tak, že správne znie:

Žalobca má nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.“

3. V dôvodoch svojho rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou podanou na súde prvej inštancie dňa 30.11.2021 domáhal určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky a primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300,- eur.

4. Na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ust. § 3 ods. 1, § 37 ods. 1, § 39 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ako aj Smernicu Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

5. Podľa súdu prvej inštancie v prejednávacom prípade ide o spotrebiteľský spor v zmysle jeho definície podľa § 290 CSP, teda spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, resp. súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. Určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré požadoval žalobca má právny základ v konkrétnej spotrebiteľskej zmluve.

6. Žalobca vymedzil žalobu tak, že spotrebiteľská zmluva uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným má bezpochyby tzv. formulárový charakter. Ide o vopred pripravenú predtlač dodávateľa, do ktorej dopisoval len jeho údaje. Ich „zmluvná volnosť“ bola obmedzená len na výber programu služieb, pričom všetky ostatné zmluvné podmienky ako aj všetky dokumenty predložené spolu so spotrebiteľskou zmluvou predstavujú diktát dodávateľa bez možnosti spotrebiteľa ovplyvniť ich obsah. Za účelom poskytnutia telekomunikačných služieb mu totiž pri podpise predmetnej spotrebiteľskej zmluvy boli zároveň predložené viaceré dokumenty. Ak chcel získať paušál, musel podpísať všetky predložené listiny.

7. Žalovaný v rámci povoleného predmetu činnosti poskytuje telekomunikačné služby. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť je žalovaný povinný pri vykonávaní uvedenej činnosti postupovať s náležitou odbornou starostlivosťou pri dodržaní všeobecne záväzných právnych noriem a v súlade s dobrými mravmi.

8. Žalobca sa domáhal určenia, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o poskytovaní verejných služieb č. F. zo dňa 13.5.2016, v časti 9. Spoločné ustanovenia, bod 4., uzatvorená medzi žalobcom a žalovanou, v znení: „Zmluvné strany sa v zmysle § 262 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) dohodli, že (i) Zmluva a (ii) vzťahy, ktoré vznikli na základe Zmluvy, a ktoré nie sú výslovne upravené, sa spravujú Obchodným zákonníkom okrem práv a povinností výslovne upravených Zákonom.“ je neprijateľná.

9. Súd prvej inštancie postupom podľa § 298 ods. 1 CSP určil neprijateľnosť uvedenej zmluvnej podmienky, pretože zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a nebola medzi stranami individuálne dohodnutá. Žalobca pred podpisom samotnej zmluvy nemal možnosť vylúčiť túto časť textu zo zmluvy. Možnosť žalobcu ovplyvniť obsah vopred pripravených zmluvných podmienok predložených žalovaným na podpis je úplne iluzórna.

10. V danom prípade výsledkom prieskumu daného zmluvného dojednania je zistenie, že uvedená zmluvná podmienka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a teda neplatnou.

11. Žalobca sa domáhal určenia, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o poskytovaní verejných služieb č. F. zo dňa 13.5.2016, v časti 9. Spoločné ustanovenia, bod 4., uzatvorená medzi žalobcom

a žalovanou, v znení: „Zmluvné strany sa v zmysle § 262 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) dohodli, že (i) Zmluva a (ii) vzťahy, ktoré vznikli na základe Zmluvy, a ktoré nie sú výslovne upravené, sa spravujú Obchodným zákonníkom okrem práv a povinností výslovne upravených Zákonom.“ je neprijateľná. (totožné s bodom 8)

12. Pokiaľ by sa spotrebiteľský právny vzťah mal spravovať Obchodným zákonníkom, bolo by to pre spotrebiteľa nevýhodnejšie a spotrebiteľ by sa vopred vzdal svojich práv. Predmetná zmluvná podmienka nebola medzi stranami individuálne dojednaná a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka (účinného v čase uzatvorenia zmluvy), zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Podľa ust. § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného od 1.4.2015, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

13. Námietku žalovaného o neprípustnosti žaloby, pretože zmluvný vzťah medzi stranami sporu už netrvá, považoval súd prvej inštancie za nedôvodnú. Žalobca sa domáhal určenia právnej skutočnosti, nie určenia, či tu právo je alebo nie je ku dňu vyhlásenia rozsudku (napr. vlastnícke právo). Nie je prípustné domáhať sa určenia práva do minulosti, avšak v prejednávanom prípade nešlo o takúto žalobu.

14. Domáhať sa určenia právnej skutočnosti - neplatnosti zmluvnej podmienky je možné aj pri zmluvných vzťahoch, ktoré už skončili. Výsledok takéhoto konania môže pre stranu sporu založiť právo napr. na náhradu škody, vydanie bezdôvodného obohatenia, zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia a pod.

15. Žalobca v predmetnom konaní dosiahol určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, pričom súd prvej inštancie sa stotožnil s jeho argumentáciou. Žalobca súčasne požadoval primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300,- eur, ktoré si uplatnil podľa § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa v nadväznosti na úspešnosť žaloby v časti uplatnenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Výrok II. rozsudku o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je závislý na výroku I. Inými slovami, ak by súd nevyhovel žalobcovi v požadovanom výroku I., nebola by dôvodná žaloba ani v požadovanom výroku II. a súdu by nezostávalo nič iné ako celú žalobu zamietnuť. Z procesného hľadiska, žalobcovi nič nebránilo jednou žalobou požadovať určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky a v nadväznosti na tento výrok požadovať primerané finančné zadosťučinenie postupom podľa § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa. Takýto postup sa súdu javí ako vhodný jednak z hľadiska vecného, kedy veci týkajúce sa tých istých účastníkov a vecne súvisiace sa prejednávajú v jednom konaní a súčasne napĺňa aj požiadavku hospodárnosti konania a nenavyšovania trov. Uvedený postup žalobcu má oporu aj v ust. § 298 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou.

16. Žalovaný namietal, že zmluva, ktorá obsahovala údajnú neprijateľnú zmluvnú podmienku bola uzatvorená dňa 13.5.2016 a zanikla dňa 7.4.2018. Z uvedeného vyplýva, že právo na finančné zadosťučinenie mohol žalobca prvýkrát uplatniť už 13.5.2016. Aj v prípade počítania premlčacej lehoty od 8.4.2018 by bolo právo žalobcu, taktiež premlčané.

17. Uvedenú námietku premlčania nepovažoval súd prvej inštancie za dôvodnú. Zákonná konštrukcia ust. § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa viaže nárok na primerané finančné zadosťučinenie

na ...úspešné uplatnenie porušenia práva....., teda výsledok konkrétneho súdneho konania a okamih uzavretia zmluvy alebo okamih jej zániku nemá v uvedenej súvislosti právny význam.

18. Ust. § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa nevyžaduje ako podmienku vzniku ujmy, ba dokonca ani spôsobilosť porušenia prívodiť ujmu spotrebiteľovi tak, ako to bolo v znení zákona účinného do 9.6.2013. Pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, preto postačuje iba úspešné uplatnenie porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, čo v danom prípade naplnené bolo. Žalobca úspešne uplatnil porušenie svojich práv spotrebiteľa, keď dosiahol určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, čo samo o sebe postačuje na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

19. Priznaná výška primeraného finančného zadosťučinenia musí byť primeraná, aby naplnila satisfakčnú, výchovnú a odstrašujúcu funkciu tohto právneho inštitútu. V konkrétnom prípade sa môže výška primeraného finančného zadosťučinenia rovnať aj majetkovej ujme, ktorá spotrebiteľovi vznikla alebo hrozila. V tomto konaní žalobca požadoval zaplatenie finančného zadosťučinenia vo výške 300,- eur. Jediným zákonným kritériom pre určenie výšky finančného zadosťučinenia je jeho primeranosť. Súd prvej inštancie pri určovaní konkrétnej výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal len z obsahu spisu a zo skutkových tvrdení strán sporu v priebehu konania. Žalobca v súvislosti s priznaním primeraného finančného zadosťučinenia poukázal na úspešnosť v určení neprijateľnosti zmluvných podmienok. Súd prvej inštancie považoval za primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50,- eur, preto v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vychádzal pritom z úspešnosti žalobcu v určení neprijateľnosti jednej zmluvnej podmienky, pričom medzi stranami nebolo sporné, že žalovaný vo vzťahu k žalobcovi predmetnú zmluvnú podmienku nikdy neuplatnil, žalobcovi nebola spôsobená žiadna škoda alebo iná ujma. Naopak, žalobca doposiaľ dlží žalovanému sumu 99,- eur za poskytnuté telekomunikačné služby a od ukončenia zmluvy uplynulo viac ako štyri roky. Všetky okolnosti tohto konkrétneho prípadu súd zohľadnil pri určení výšky finančného zadosťučinenia tak, aby bolo primerané a spravodlivé. Je rozdiel, ak dodávateľ uplatní neprijateľnú zmluvnú podmienku voči spotrebiteľovi, a keď ju neuplatní. Je rozdiel, ak dodávateľ zakomponuje do spotrebiteľskej zmluvy použitie Obchodného zákonníka (stále ide o právnu normu a jej použitie nemusí nevyhnutne poškodiť spotrebiteľa), alebo keď zakomponuje do zmluvy napr. 99,6 % úrok z úveru ročne. Je rozdiel, ak spotrebiteľovi vznikne škoda alebo ujma alebo, ak nevznikne žiadna ujma.

20. Všetky vyššie uvedené okolnosti súd prvej inštancie zohľadnil pri ustálení primeranosti výšky finančného zadosťučinenia. V danom prípade rozhodol tak, že primerané finančné zadosťučinenie určil vo výške 50,- eur.

21. O trovách strán súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobca mal v konaní plný úspech. Súd určil neprijateľnosť zmluvnej podmienky podľa návrhu žalobcu a pokiaľ ide o zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia, žalobu považoval za dôvodnú čo do právneho základu, pričom konkrétna výška závisela od úvahy súdu, preto žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

22. Proti uvedenému rozsudku v jeho vyhovujúcej časti, ako aj proti výroku o náhrade trov konania, podal žalovaný včas odvolanie z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP.

23. Podľa odvolateľa súd prvej inštancie jasne a výstižne neposúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán a nevedel, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil. V rozsudku sa prvoinštančný súd vôbec nezaoberal argumentáciou žalovaného ohľadom premlčania.

24. Žalovaný v konaní vzniesol námietku premlčania práva na finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa, keď mal za to, že tento nárok sa v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka premlčí v 3-ročnej premlčacej lehote odo dňa, kedy bolo možné toto právo vykonať prvýkrát. Ak má premlčacia lehota začať plynúť až momentom úspešného uplatnenia porušenia práva (t. j. právoplatnosťou súdneho rozhodnutia), ak by momentom, kedy si žalobca môže uplatniť svoj nárok na priznanie finančného zadosťučinenia, malo byť až nadobudnutie právoplatnosti rozsudku, na základe tejto argumentácie by podľa žalovaného prvoinštančný súd v rozsahu finančného zadosťučinenia musel žalobu zamietnuť, nakoľko neexistuje právoplatné rozhodnutie súdu.

25. Žalovaný vo svojich podaniach uviedol, že takýmto momentom, kedy si prvýkrát môže uplatniť svoje právo na priznanie finančného zadosťučinenia je uzavretie zmluvy alebo jej zánik, kedy si spotrebiteľ môže uplatniť svoj nárok na finančné zadosťučinenie spoločne s návrhom na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

26. V ďalšom žalovaný argumentoval tým, že žalobca nespĺnil podmienky na podanie žaloby v zmysle § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa, totiž podmienku, aby sa žalobca domáhal žalobou ochrany svojho práva. V tomto prípade sa však žalobca žalobou ochrany žiadneho svojho práva nedomáhal.

27. Podľa žalovaného zmluvná podmienka tak, ako ju určil súd prvej inštancie za neprijateľnú, nie je neprijateľná. Na to, aby zmluvná podmienka mohla byť označená za neprimeranú, musí spĺňať zákonom a smernicami vymedzené znaky, a to najmä musí spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa. Ani žalobca ani prvoinštančný súd neoznačil žiadne prvky zmluvného vzťahu, ktoré by znamenali nerovnováhu v právach a povinnostiach na škodu žalobcu a ani nepreukázali rozsah tejto nerovnováhy. V tomto smere žalovaný poukázal, že žalobca a prvoinštančný súd mali pri posudzovaní neprijateľnosti zmluvnej podmienky vykonať posudzovanie v individuálnom kontexte prípadu, keď prvoinštančný súd mal v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ porovnať zmluvnú podmienku so všetkými predpismi vnútroštátneho práva.

28. Podľa žalovaného samotné dohodnutie Obchodného zákonníka v spotrebiteľských vzťahoch nie je zákonom vylúčené a bez ďalšieho ani dôsledkom právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku a Obchodnom zákonníku nemôže predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku. Na základe vyššie uvedeného podľa odvolateľa vyplýva, že prvoinštančný súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam ohľadom neprijateľnej zmluvnej podmienky, keď tvrdil, že zmluvná podmienka značnú nerovnováhu v prospech žalobcu spôsobuje. Nesprávne bolo aj právne posúdenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, nakoľko zmluvná podmienka nespĺňa definíciu neprijateľnej zmluvnej podmienky. Navyiac v dôsledku toho, že sa prvoinštančný súd v odôvodnení rozsudku nevysporiadal s argumentáciou žalovaného ohľadom absencie znakov neprijateľnosti zmluvnej podmienky, rozsudok je nedostatočne odôvodnený a arbitrárny a prvoinštančný súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

29. Priznané finančné zadosťučinenie je podľa žalovaného neprimerané, keď žalobcovi nevznikol vôbec nárok na finančné zadosťučinenie, avšak aj kedy mu takýto nárok vznikol, nemal byť priznaný vo výške 50,- eur. Takéto finančné zadosťučinenie nie je primerané skutkovým a právnym okolnostiam prípadu.

30. Medzi stranami nebolo sporné, že v dôsledku napadnutej zmluvnej podmienky žalobcovi nebola spôsobená žiadna škoda ani ujma a ani mu žiadna takáto škoda ani ujma nehrozila. Navyiac žalobca bol neplatičom a spôsobil žalovanému škodu. Od ukončenia zmluvy ubehlo už v čase podania žaloby viac ako 3 roky. Napriek vyššie uvedenému prvoinštančný súd bez bližšieho odôvodnenia priznal žalobcovi finančné zadosťučinenie vo výške 50,- eur a neodôvodnil, prečo by suma až vo výške 50,- eur za daných okolností musela byť primeraná a prečo nepriznal žalobcovi sumu 0,- eur, resp. 1,- eur ako žiadal žalovaný.

31. Rovnako tak žalovaný nesúhlasil s rozhodnutím o náhrade trov konania, keď poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu ČR, podľa ktorého súd nemôže priznať strane náhradu trov konania, ak účelom žaloby nebolo sledovanie ochrany práva strany, ale náhrada trov konania. Navyiac súd rozsudkom priznal iba 1/6 žalovanej sumy. Nakoľko žalobca nemal plný úspech vo veci, priznaný rozsah náhrady trov mal prvoinštančný súd pomerne skrátiť.

32. Na základe vyššie uvedeného žalovaný v rámci svojho odvolacieho návrhu žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu v plnom rozsahu zamietne a žalovanému prizná náhradu prvoinštančného aj odvolacieho konania.

33. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného považoval rozsudok súdu prvej inštancie za spĺňajúci atribúty jasnosti, zrozumiteľnosti, ktorý bol riadne odôvodnený. Podľa žalobcu v napadnutom

rozsudku sa súd jednoznačne vysporiadal s podstatnými námietkami žalovaného a jednotlivé dôkazy vyhodnotil podľa svojej úvahy. Podľa názoru žalovaného by bol nárok na primerané finančné zadostučinenie premlčaný ešte skôr, ako by takéto porušenie bolo judikované alebo vôbec zistené, resp. aby došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia. Práve judikovanie, či už povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie alebo neprijateľnosť zmluvnej podmienky, je objektívnou okolnosťou pre začatie plynutia premlčacej doby. Rovnako v tomto konaní súd najprv prvým výrokom judikoval porušenie a následne druhým výrokom priznal primerané finančné zadostučinenie. Určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky vo výroku rozsudku súdu je právnym následkom porušenie práv a povinností podľa osobitného predpisu, pričom takéto porušenie je späté s právom spotrebiteľa na priznanie primeraného zadostučinenia. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky a nárok na primerané finančné zadostučinenie predstavujú tzv. spojené nádoby, preto aj v predmetnej veci aj z dôvodu hospodárnosti konania ako žalobca v tomto konaní navrhuje súdu rozhodnúť v zmysle žalobného petitu. Čo sa týka možnosti v jednom konaní rozhodnúť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky a priznať primerané finančné zadostučinenie, žalobca poukázal na rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 14C/295/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/471/2015 a v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017.

34. Pokiaľ žalovaný argumentoval nesplnením podmienok na podanie žaloby, tak tu žalobca poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/127/2017, podľa ktorého keď žalobcovia ako spotrebiteľia úspešne uplatnili porušenie svojho práva, následne po judikovaní neprijateľnej zmluvnej podmienky im priznal podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. právo na finančné zadostučinenie.

35. V ďalšom žalobca na preukázanie svojich tvrdení, ako aj na preukázanie správnosti záverov súdu prvej inštancie poukázal na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov, ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR s tým, že ak žalovaný ako dodávateľ nepredložil v konaní iný dôkaz na preukázanie tvrdenia kontraktáčného procesu s dlžníkom, potom po skutkovej stránke, ani právnej stránke konajúci súd z vyhodnotených dôkazov ani nemôže dôjsť k záveru, ktorý prezentuje žalovaný a zamietnuť v tejto časti žalobu. Podľa žalobcu je potrebné skúmať naopak konanie žalovaného ako dodávateľa, ako si plnil svoje zákonné povinnosti, najmä postupovať s odbornou starostlivosťou pri poskytovaní spotrebiteľského úveru. Podľa žalobcu za alibistické je potrebné považovať tvrdenie žalovaného, že žalovaný zákonnú povinnosť, prednostne napríklad Občiansky zákonník, vždy dodržiaval. Predmetné tvrdenie je nielen v rozpore so samotným namietaným znením napadnutej zmluvnej podmienky, avšak nie je ničím ani preukázané. Pokiaľ by bolo úmyslom žalovaného aplikovať aj ustanovenia Občianskeho zákonníka, prečo žalovaný neformuloval znenie priamo tak, že prioritne je potrebné aplikovať normy občianskeho práva a najmä ustanovenia Občianskeho zákonníka, resp. neprijal žiaden dodatok. Je potrebné taktiež podoznieť, že neprijateľnosť predmetnej zmluvnej podmienky pramení nielen v uprednostňovaní ustanovení Obchodného zákonníka, ale aj iba vo výlučnej aplikácii Obchodného zákonníka. V tomto prípade takéto zmluvné dojednanie vylučuje aplikáciu ustanovení noriem na ochranu práv spotrebiteľa. Za neprijateľnú zmluvnú podmienku je preto potrebné považovať podmienku o uplatnení Obchodného zákonníka vo vzťahu k celému obsahu záväzkového vzťahu, keďže spotrebiteľ ju nemá možnosť ovplyvniť a spôsobuje jeho priaznivé postavenie. S uplatnením Obchodného zákonníka sú spojené viaceré inštitúty, ktoré zhoršujú postavenie spotrebiteľa v porovnaní s Obchodným zákonníka. V danom prípade klient nemôže zasahovať do textu vyhlásenia klienta. Ak teda absentuje individuálne dojednanie takéhoto širokého oprávnenia, tak ani odvolanie na bežnú obchodnú prax nemôže náležite obstáť, pretože sa tu vytvára nerovnováha v právach a povinnostiach náležite obstáť, pretože sa tu vytvára nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

36. Pokiaľ žalovaný v odvolaní uvádza, že žalobca koná špekulatívne v rozpore s dobrými mravmi s poukazom na citované ust. § 4 ods. 10 Zákona o ochrane spotrebiteľa, je potrebné práve žalovaného považovať za subjekt, ktorý nerešpektuje právoplatné rozhodnutie všeobecných súdov a Ústavného súdu SR. Na základe uvedeného je potrebné považovať práve za špekulatívnu argumentáciu žalovaného, pričom práve jeho konanie ako dodávateľa finančnej služby je potrebné posúdiť skrz prizmu dobrých mravov.

37. Na základe uvedeného považoval žalobca za absolútne mylné chápanie inštitútu primeraného finančného zadostučinenia žalovaným, že inštitút primeraného finančného zadostučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie spotrebiteľa. Z dôvodu, že inštitút primeraného finančného zadostučinenia nepozná žiadnu alternatívu k peňažnej forme primeraného finančného zadostučinenia, tak z toho

vyplýva, že úspešnou žalobou sa práve spotrebiteľ v istej forme obohatiť musí. Nemožno však takéto obohatenie spotrebiteľa stotožňovať s bezdôvodným obohatením, t. j. každé získanie finančných prostriedkov je predsa obohatením sa subjektu, ktorý finančné prostriedky získa.

38. V prípade námietok žalovaného žalobcovi nevznikla žiadna ujma. Žalobca poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/127/2017, podľa ktorého „pre úspešné uplatnenie tohto nároku zákon nevyžaduje, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a ani to, aby žalobcovia preukazovali existenciu a výšku vzniknutej ujmy. Odvolací súd v tejto časti žaloby správne vec po právnej stránke posúdil, keď vychádzal zo záveru, že zákon pre priznanie finančného zadosťučinenia žiadne osobitné podmienky nestanovuje.“

39. Z dikcie ust. § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa a z vyššie uvedeného odôvodnenia dovolacieho súdu nie je podľa žalobcu zrejmé, že zákonodarca vôbec nestanovil podmienku vzniku, resp. preukazovania akejkoľvek ujmy. Jednak ide o neprípustný a extenzívny výklad contra legem žalovaného.

40. Na základe uvedeného žalobca v rámci svojho odvolacieho návrhu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

41. V ďalších svojich vyjadreniach strany sporu zotrvali na svojich vyjadreniach uvedených v odvolaniach, resp. vo vyjadrení k odvolaniu.

42. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

43. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

44. Pokiaľ ide o námietky žalovaného o porušení jeho práv na spravodlivé súdne konanie, s týmito nie je možné sa stotožniť.

45. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

46. Na rokovaní Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré sa uskutočnilo 3.12.2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“.

47. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, je potrebné považovať za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi, napr. vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok justičný omyl.

48. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

49. Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP.

50. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

51. Čo sa týka žalovaným namietaného primeraného finančného zadosťučinenia, v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa nie je Občiansky zákonník, ale zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka.

52. V prípade porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov a osobitnými predpismi, medzi ktoré sa zaraďuje i Občiansky zákonník, vzniká spotrebiteľovi právo na primerané finančné zadosťučinenie. Toto právo vyplýva z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

53. Vychádzajúc z tohto ustanovenia predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je úspešne uplatnenie porušenia práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zo strany spotrebiteľa na súde. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Postačuje, ak k takémuto porušeniu práva alebo povinností dôjde.

54. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v súčasnosti účinné znenie ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. ešte zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadosťučinenia, pretože toto sa v súčasnosti poskytuje aj bez toho, aby porušenie práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi bolo spôsobilé privediť

ujmu spotrebiteľovi. Od 10.6.2013 právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi.

55. Čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, tento je naplnený vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva alebo povinnosti žalobou proti dodávateľovi, resp. v rámci svojej obrany proti dodávateľom uplatnenému nároku. Podmienka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinností ustanovenej Zákonom o ochrane spotrebiteľa a osobitnými predpismi, zakladajúca právo spotrebiteľa na primerané finančné zadosťučinenie, je naplnená nielen vtedy, ak súd vysloví porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi v akomkoľvek rozhodnutí v prospech spotrebiteľa, ale aj vtedy, ak tak urobí vo forme konštatovania porušenia len v odôvodnení rozhodnutia ako otázky predbežnej.

56. Podmienka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti je dokonca daná i pri konštatovaní porušenia len v odôvodnení rozhodnutia ako otázky predbežnej, čo priamo vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.5.2022 vydaného vo veci 3Cdo/31/2020.

57. Najvyšší súd SR v rozsudku z 30.1.2019 sp. zn. 6Cdo/127/2017 uviedol, že ust. § 3 ods. 5 vety tretej zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov má plniť jednak funkciu satisfakčnú a jednak funkciu sankčnú. Jeho cieľom je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Možno ho však chápať aj ako prostriedok na vyvolanie aktivity spotrebiteľov domáhať sa ochrany svojich práv proti dodávateľom v prípadoch, kedy dodávatelia ich práva hrubým spôsobom porušujú. Účelom finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany.

58. V ďalšom rozhodnutí vydanom vo veci 4Obdo/45/2012 z 24.6.2013 Najvyšší súd SR zaujal názor, že pri nejednoznačnom výklade akejkoľvek problematiky týkajúcej sa ochrany spotrebiteľa, je potrebné uprednostniť vždy ten výklad, ktorý sleduje záujem spotrebiteľa.

59. Z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov nevyplýva, že spotrebiteľ musí uplatniť porušenie svojho práva len podaním žaloby a že uplatnením práva už nie je obrana spotrebiteľa ako žalovaného v súdnom spore. Pre vznik práva na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle ust. § 3 ods. 5 vety tretej Zákona o ochrane spotrebiteľa sa úspech spotrebiteľa viaže na uplatnenie porušeného práva alebo povinnosti z tohto alebo osobitného zákona. Miera úspešnosti, či neúspešnosti sporovej strany nie je pre vznik nároku rozhodujúca. Cieľom tohto ustanovenia je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Nezáleží na tom, či aj spotrebiteľ prípadne porušil niektoré svoje povinnosti voči dodávateľovi a prípadne v akej miere sa tak stalo. Uvedené priamo vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 13.12.2022 vydaného vo veci sp. zn. 9Cdo/324/2020.

60. Pre priznanie práva na zadosťučinenie spotrebiteľa, ktorý úspešne uplatnil na súde porušenie práva alebo povinnosti v zmysle § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov je rozhodujúcim kritériom primeranosť požadovaného zadosťučinenia; jeho konkrétnu výšku určuje súd úvahou so zreteľom na okolnosti každého jednotlivého prípadu (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. júna 2022 sp. zn. 7Cdo/92/2021 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 4/2022 pod č. 48).

61. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v tomto konaní bolo preukázané splnenie všetkých zákonných podmienok v zmysle ust. § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa.

62. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvy v neprospech spotrebiteľa podmienku, ktorá vylučuje využitie Občianskeho zákonníka, ktorého úprava v zásade je pre spotrebiteľa výhodnejšia, ako úprava v Obchodnom zákonníku. Odvolací súd poukazuje aj na právny záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/14/2014 zo dňa 21.4.2015, podľa ktorého vzhľadom na to zákon č. 102/2014 Z. z. neobsahuje prechodné ustanovenia k § 52 ods. 2 vety tretej, toto ustanovenie sa vzťahuje

aj na právne vzťahy založené pred dňom účinnosti danej právnej normy. Zároveň však súd poukazuje aj na už citovaný § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a preto táto zmluvná podmienka je v rozpore s citovaným ustanovením. ňou boli upravené všetky vzťahy bez výnimky medzi účastníkmi zmluvy, že sa budú riadiť Obchodným zákonníkom, hoci nepochybne uzavreli spotrebiteľskú zmluvu, čo napokon nenamieta ani samotný žalovaný, pričom spotrebiteľská zmluva, a to je nesporné sa posudzuje v zmysle noriem občianskeho práva.

63. Z obsahu spisu je nepochybné, že medzi stranami sporu bola dňa 13.5.2016 uzavretá štandardná formulárová zmluva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že žalobca ako spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy. Podľa dojednania obsiahnutého v tejto zmluve jej 9. časti (spoločné ustanovenia, v bode 4) sa mali vzájomné vzťahy v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka. Je teda nepochybné, že ustanoveniami Obchodného zákonníka sa majú riadiť všetky vzťahy medzi žalobcom a žalovaným, bez akýchkoľvek výnimiek. Obchodný zákonník pritom úpravu neprijateľných zmluvných podmienok v čase uzavretia tejto zmluvy neobsahoval a neobsahuje ich ani doposiaľ. Podľa odvolacieho súdu cieľom dojednania o výlučnej aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka zo strany žalovaného bolo znemožnenie aplikácie právnych predpisov zameraných na ochranu spotrebiteľa na vzniknutý právny vzťah.

64. Novela Občianskeho zákonníka, účinná od 1.4.2015, doplnila ust. § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva nielen z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.4.2015 vydaného vo veci 3MCdo/14/2014, ale aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.5.2015 vydaného vo veci 8Cdo/13/2014.

65. Podľa ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje právne postavenie. Aj v ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka je obsiahnuté všeobecné pravidlo, podľa ktorého v prípade uzatvorenia spotrebiteľských zmlúv treba dodržiavať právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Toto pravidlo má pôsobiť aj preventívne, teda slúžiť na vyjadrenie toho, v akom zmysle má dodávateľ pripravovať podmienky spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sú v zákone zakotvené pre uzatváranie konkrétnych spotrebiteľských zmlúv. Takýchto zákonom ustanovených podmienok sa spotrebiteľ nemôže vopred vzdať. Preto by bolo neplatné aj také dojednanie v spotrebiteľskej zmluve, v ktorej by spotrebiteľ dal súhlas na neakceptovanie zákonom ustanovenej podmienky, či obchádzanie niektorej neprijateľnej podmienky. To by v konečnom dôsledku zhoršilo jeho zmluvné postavenie. Podmienky spotrebiteľských zmlúv upravené v zákone sú vo vzťahu k spotrebiteľovi kogentné, ktoré nepripúšťajú odchýlenú úpravu, ktorou by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa. Dojednanie použitia ustanovení Obchodného zákonníka na právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, za situácie, ak v súlade s ust. § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na tieto právne vzťahy sa vždy musia prednostne použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd prvej inštancie preto správne postupoval, ak takúto zmluvnú podmienku vyhlásil za neprijateľnú.

66. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením v otázke premlčania nároku žalobcu súdom prvej inštancie, nakoľko jediným predpokladom na uplatnenie tohto nároku je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Otázka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu uplatnenia nároku na primerané finančné zadostučinenie bola vysvetlená v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/389/2015 zo dňa 14.9.2016 alebo 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019. Nielen judikatúra najvyššieho súdu, ale aj Zákon o ochrane spotrebiteľa v ustanovení § 3 ods. 5 poslednej vety výslovne stanovuje, že jedinou podmienkou pre priznanie finančného zadostučinenia je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi.

67. V prejednávanej veci premlčacia doba na uplatnenie tohto nároku nemohla začať plynúť skôr, než dňom nasledujúcim po právoplatnosti príslušného rozhodnutia. Až momentom „úspešného uplatnenia“ je *conditio sine qua non* pre súdne uplatnenie tohto nároku. Podľa právnych úvah žalovaného by nárok na primerané finančné zadosťučinenie bol skôr premlčaný, ešte ako vôbec by takéto porušenie bolo judikované alebo vôbec zistené, resp. by došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia. Právoplatné judikovanie, či už povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie alebo neprijateľnosti zmluvnej podmienky, je objektívnou okolnosťou pre začatie plynutia premlčacej doby. Počiatok teda vôbec nie je závislý na subjektívnom rozhodnutí spotrebiteľa. V prejednanom spore bolo rozhodnuté v jednom rozhodnutí o neprijateľnosti zmluvnej podmienky a o primeranom finančnom zadosťučinení, ktoré rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo potvrdené týmto rozhodnutím odvolacieho súdu, preto žaloba, ktorá bola súdu prvej inštancie doručená dňa 1.12.2021, v ktorej si spotrebiteľ okrem iného uplatnil nárok na primerané finančné zadosťučinenie bola podaná včas a odvolacia námietka premlčania, prednesená žalovaným, nie je dôvodná.

68. Zároveň odvolací súd dodáva, s odkazom napríklad na rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 22CoCsp/44/2022 zo dňa 15.12.2022, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, že najprv musí byť v jednom súdnom konaní spotrebiteľ úspešný a až následne ako úspešný si môže uplatniť právo na primerané finančné zadosťučinenie. Zo žiadneho právneho predpisu teda nevyplýva, že by malo ísť o následné konanie. Naopak pokiaľ žalobca tvrdí, že došlo k porušeniu spotrebiteľského práva, a preto si uplatňuje finančné zadosťučinenie v prípade úspechu, toto priznané bude a v prípade nepreukázania tvrdeného porušenia, teda neúspechu spotrebiteľa, musí byť zákonite aj tento nárok zamietnutý. Generovanie zbytočných konaní by bolo o rozpore s princípom hospodárnosti konania.

69. Z hľadiska výšky priznaného finančného zadosťučinenia musí odôvodnenie priznanej výšky byť presvedčivé. Výška primeraného finančného zadosťučinenia podľa Zákona o ochrane spotrebiteľa spočíva na voľnej úvahe súdu, ktorá nemôže byť svojvoľná. Pri stanovení výšky treba vychádzať zo závažnosti porušenia práv, povinností, tak na strane žalobcu ako aj žalovaného, okolností, za ktorých došlo k porušeniu práv a povinností. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie sa žalobcu, resp. na kompenzáciu jeho majetkovej škody, ale v danom prípade musí zostať na úrovni a vo funkcii účinného, odradzujúceho prostriedku ochrany. Základom pre určenie sumy finančného zadosťučinenia je primeranosť a súd túto sumu určí na základe vlastnej úvahy. Je teda posudzovaná podľa subjektívnej povahy a zohľadňuje všetky okolnosti, čo viedli spotrebiteľa k podaniu žaloby o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

70. Pre priznanie práva na zadosťučinenie spotrebiteľa, ktorý úspešne uplatnil na súde porušenie práva alebo povinnosti v zmysle § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona NR SR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, je rozhodujúcim kritériom primeranosť požadovaného zadosťučinenia; jeho konkrétnu výšku určuje súd úvahou so zreteľom na okolnosti každého jednotlivého prípadu (pozri uznesenie NS SR z 30.6.2022 sp. zn. 7Cdo/92/2021, zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 4/22, rozhodnutie vo veciach občianskoprávných č. 48). Odvolací súd je toho názoru, že priznaná suma 50,- eur nepresahuje kritériá výšky primeraného finančného zadosťučinenia uvedené vyššie, ale naopak predstavuje minimálnu sumu tak, aby mohla plniť funkciu satisfakčnú, ako aj funkciu sankčnú, už aj vzhľadom na to, že žalovaný je nadnárodný mobilný operátor. Odvolací súd z dôvodu, že tento výrok bol napadnutý len žalovaným a nie žalobcom mohol posúdiť tento nárok len čo do priznanej výšky súdom prvej inštancie, teda čo do sumy 50,- eur, keď toto primerané finančné zadosťučinenie v takto priznanej sume plní v plnom rozsahu funkciu satisfakčnú pre žalobcu, avšak v menšej miere sankčnú pre žalovaného, teda funkciu, ktorá má odrádzať žalovaného ako dodávateľa od nekalého konania, ktorého sa dopustil voči úspešnému spotrebiteľovi. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie aj v tomto výroku priznaného finančného zadosťučinenia, keď výrok, ktorým tento nárok žalobcu v prevyšujúcej časti zamietol, nebol žalobcom napadnutý. Odvolací súd dodáva, že žalovaný sa dopustil voči úspešnému spotrebiteľovi nekalosúťažného konania. Rovnako treba takto priznané finančné zadosťučinenie chápať aj ako odmenu za to, že sa spotrebiteľ pustil do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojím úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že môžu predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa nedopustí v takej intenzite.

71. Vzhľadom na porušenie spotrebiteľských práv žalobcu zo strany žalovaného, sa priznanie zadosťučinenia javí odvolaciu súdu dôvodné minimálne v priznanej výške 50,- eur, ako satisfakčnej povahy pre spotrebiteľa a menej ako sankčného, odradzujúcej povahy pre dodávateľa. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti, t. j. okrem výroku III., ktorým zamietol žalobu v prevyšujúcej časti primeraného finančného zadosťučinenia, potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

72. Počas odvolacieho konania predložil žalovaný návrh na prerušenie konania a podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EÚ o tom, či sa má článok 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 vykladať v tom zmysle, že je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podmienka, ktorou si zmluvné strany dohodli aplikáciu Obchodného zákonníka na spotrebiteľský vzťah, ak existuje zákonné pravidlo uvedené v § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré určuje, že ustanovenia Občianskeho zákonníka sa aplikujú prednostne pred Obchodným zákonníkom.

73. Podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP súd konanie preruší, ak podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná; uznesenie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania súd bezodkladne doručí ministerstvu spravodlivosti.

74. Konanie pred Súdnym dvorom Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) o predbežnej otázke má povahu osobitného nesorového a medzitýmneho konania, v ktorom Súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie, výklade štatútov orgánov zriadených aktom Rady Európskeho spoločenstva. Toto konanie je inštitútom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva, pretože Súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej.

75. Ust. § 162 ods. 1 písm. c) CSP ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie len vtedy, ak dospel k záveru (rozhodol), že požiada Súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke, lebo je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie danej veci. Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu Súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť určitý spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Rozhodnutie o aplikovateľnosti únieového práva (tiež jeho výklade, prípadne jeho platnosti) musí bezprostredne súvisieť so sporom prejednávaným vnútroštátnym súdom, t. j. musí spor determinovať po právnej stránke. Súčasne prejudiciálna otázka nesmie byť zjavne nepodstatná k prebiehajúcej konaniu, jej možné zodpovedanie musí mať reálny dosah na prebiehajúce konanie. Teda zmyslom riešenia predbežnej otázky nie je rozhodnúť konkrétny spor, ktorý je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny, ale zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva.

76. K otázke povinnosti vnútroštátneho súdneho orgánu predložiť predbežnú otázku Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa na základe predbežnej otázky položenej Corte suprema Cassazione vyjadril Súdny dvor Európskej únie v rozsudku CILFIT, C - 283/81 publikovanom v Zbierke rozhodnutí Súdného dvora EÚ (ECR), str. 3415. V tomto rozhodnutí uviedol, že „článok 177 tretí odsek Zmluvy EHS (teraz čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) sa má vykladať v tom zmysle, že súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je povinný obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa v spore pred týmto súdom položí otázka týkajúca sa práva Spoločenstva s výnimkou prípadov, keď skonštatuje, že položená otázka nie je relevantná alebo Súdny dvor už podal výklad sporného ustanovenia Spoločenstva alebo, že správne uplatnenie práva Spoločenstva je také jednoznačné, že neexistujú o tom rozumné pochybnosti, pričom existenciu tejto možnosti treba posúdiť na základe charakteristík práva Spoločenstva, osobitných ťažkostí spojených s jeho výkladom a nebezpečenstva rozdielnej judikatúry v rámci Spoločenstva“.

77. Vzhľadom na vyššie uvedené závery pri posudzovaní predmetnej veci, návrhu na prerušenie konania, odvolací súd dospel k záveru, že nebolo potrebné posúdiť prejudiciálnu otázku postupom podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP, keďže otázka aplikácie Obchodného zákonníka na spotrebiteľský

vzťah je podľa odvolacieho súdu dostatočne preukázaná vykonaným dokazovaním bez potreby výkladu komunitárneho práva použiteľného na tento spor, transponovaného do vnútroštátnej právnej úpravy, keď podmienky spotrebiteľských zmlúv upravené v zákone sú vo vzťahu k spotrebiteľovi kogentné, keďže nepripúšťajú odchýlku, ktorou by sa zhoršilo postavenie spotrebiteľa, napríklad aplikáciou Obchodného zákonníka na právny vzťah uzatvorený medzi spotrebiteľom a dodávateľom. Použitie ustanovení Obchodného zákonníka na právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, za situácie, ak v súlade s ust. § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, na tieto právne vzťahy sa vždy musia prednostne použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, predstavuje nepochybne neprijateľnú zmluvnú podmienku aj bez výkladu komunitného práva.

78. V tejto súvislosti, najmä s poukazom žalovaného na čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS a výklad tejto časti smernice v prípade, ak si zmluvné strany dohodli aplikáciu Obchodného zákonníka, odvolací súd poukazuje, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ je ochrana spotrebiteľa zavedená Smernicou Rady 93/13/EHS založená na myšlienke, že spotrebiteľ je v slabšej pozícii, a to vedie k tomu, že súhlasí s podmienkami pripravenými vopred druhou zmluvnou stranou bez toho, aby mohol ovplyvniť obsah týchto podmienok. Súdny dvor tiež vo svojej judikatúre konštatoval, že systém ochrany zavedený Smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky Pohotovosť, EU:C:2014:101, bod 39 a citovaná judikatúra; A. G. A. H., C-26/13, EU:C:2014:282 bod 39 a citovaná judikatúra, ako aj E. I. a G. J., C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 22). Čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu, ktorý zistí nekalú povahu zmluvnej podmienky, prináleží jednak bez toho, aby počkal, či spotrebiteľ predložil v tejto súvislosti návrh, vyvodiť všetky dôsledky, ktoré podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú z takého zistenia, s cieľom zabezpečiť, aby touto podmienkou nebol tento spotrebiteľ viazaný, a jednak v zásade na základe objektívnych kritérií posúdiť, či dotknutá zmluva môže bez uvedenej podmienky naďalej existovať. Vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offo nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel.

79. Odvolací súd zároveň úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

80. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).